

SUKUTUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN LEMILLÄ ,

JOSSA KIRKONKIJAT OVAT TUHOUTUNEET

Lemin kunta sijaitsee Kymen läänissä parikymmentä kilometriä Lappeenrannasta luoteeseen.

Lemiläinen Aatu Karhu kirjoitti tämän suosisadan alussa Lemin historiikista mm seuraavaa: "Lemi muodostui omaksi kappeliksi 1680-luvun alkupuolella kun muutamat kylät erotettiin Taipalsaaresta. Oma kappalainen asetettiin tänne 1688. Ensimmäinen kirkko paloi juuri valmiiksi tultuaan, toinen kesti 100 vuotta ja nykyinen rakennettiin 1786. Korjattiin 1874, kellotapuli rakennettiin 1821. Vuonna 1807 Lemi eroitettiin Taipalsaaresta ja muodostui omaksi kirkkokunnaksi. Lemin pinta-ala on 208,1 neliökilometriä ja sen asukasluku oli vuoden 1910 viimeisenä päivänä 4850. Mantaalimäärä 2136, talonsavuja 410, torpansavuja 69 ja muita savuja 220. Ruokakuntia 653, joista maanviljelystä pääelinkeinonaan harjoittavia 506. (Vuonna 1901)".

Sukututkimuksen kannalta tärkeät rippikirjat, lastenkirjat ja historiakirjat tuhoutuivat kokonaan pappilan palossa keväällä 1918. Tuhoutuneet kirkonkirjat olivat seuraavat:

Historiakirjat

1. syntyneet 1747-1780
2. syntyneet 1781-1803
3. syntyneet 1804-1836
4. syntyneet 1837-1859
5. syntyneet 1860-1881
6. syntyneet 1882-1899
7. syntyneet 1900-

1. vihityt 1747-1780
2. vihityt 1781-1803
3. vihityt 1804-1836
4. vihityt 1837-1859
5. vihityt 1860-1881
6. vihityt 1882-

1. kuolleet 1747-1780
2. kuolleet 1781-1803
3. kuolleet 1804-1836
4. kuolleet 1837-1859
5. kuolleet 1860-1881
6. kuolleet 1882-

Pääkirjat

1. rippikirja 1773-1787
2. rippikirja 1788-1794
3. rippikirja 1795-1802
4. rippikirja 1803-1811
5. rippikirja 1812-1822
6. rippikirja 1823-1833
7. rippikirja 1834-1844
8. rippikirja 1845-1854
9. rippikirja 1855-1864
10. rippikirja 1865-1874
11. rippikirja 1875-1879
12. rippikirja 1880-1889
13. rippikirja 1890-1899
14. rippikirja 1900-1909

1. lastenkirja 1822-1833
2. lastenkirja 1834-1847
3. lastenkirja 1848-1864
4. lastenkirja 1865-1874
5. lastenkirja 1875-1879
6. lastenkirja 1880-1889
7. lastenkirja 1890-1899
8. lastenkirja 1900-1909

Tulipalossa ei kuitenkaan tuhoutunut koko kirkon arkisto. 15. rippikirja 1910-1919 ja 9. lastenkirja 1910-1919 säilyivät sekä suuri joukko muita asiakirjoja, siteitä, nippuja ja kansioita.

Seuraavassa sukututkijan kannalta tärkeimmät säilyneet konseptikirjat ym.

Konseptikirjat ym.

muuttokirjoja	1832-1860
virkatodistukset	1841-1850
virkatodistukset	1851-1858
virkatodistukset	1859-1887
virkatodistukset	1887-1895
virkatodistukset	1896-1907
kuolleet	1853-1909
kuulutetut	1847-1979
rippilapset	1808-1847
rippilapset	1848-1877
rippilapset	1878-1906
rokotetut	1813-1860
sukutauluja	1828-1887

Lemin kirkonarkistot eivät onneksi ole ainoat lähteet, joita sukututkija voi hyödyntää. Muita lähteitä ovat henkikirjat, maakirjat, perukirjat ja maanmittaushallituksen arkistot.

1700-luvun tärkeimmät asiakirjat

1. Henkikirjat 1700-1782.
2. Henkirahaluettelo 1796.
3. Vihittyjen leimaveroluettelot 1732-1757.
4. Varsinaiset tuomiokirjat
5. Perukirjat

Henkikirjat 1700-1782.

Läänintileistä löytyvät henkikirjat ovat 1700-luvun tärkein lähde. Isoviha ja pikkuviha vuosisadan alussa jättivät jälkeensä suuret aukot henkikirjasarjoihin. Puuttuvat vuodet ovat 1703-1704, 1707, 1709-1710, 1713-1721, 1729, 1740-1742 ja 1781. Vielä pahempaa "tuhoa" sai aikaan keisarinna Katariina II:n hallintouudistus. Sen johdosta henkikirjat puuttuvat 1783-1817 väiseltä ajalta kokonaan.

Lemi kuului Vanhan Suomen alueeseen, joka joutui Venäjän alaisuuteen jo vuonna 1743. Verotusjärjestelmä ei kuitenkaan muuttunut miksiäkään, joten 16 äyrin henkirahaa maksoivat edelleen kaikki 16-63 vuotiaat.

Vuonna 1743 on tehty revisiomaakirja, jossa on arvioitu taloittain pikkuvihan aiheuttamat tuhot. Vuonna 1754 on tehty tavanomaisen henkikirjan lisäksi luettelo koko väestöstä (ES2706,10084). Tosin

vaimot, tyttäret ja pojat on mainittu vain lukumääräisesti, ei nimeltä.

Henkikirjojen sukulaisuussuhteita kuvaavat merkinnät päämieheen nähden ovat vaihtelevia ja pelkästään niiden avulla tehdyt päätelmät sukulaisuussuhteista saattavat johtaa harhaan. Tietysti, jos muita lähteitä ei ole käytettävissä, on tähän tyydyttävä. Yleisimmät ristiriitaisuudet ovat merkinnöissä "isän veljen poika" ja "veli" ja "poika".

Käytännön tutkimuksessa henkikirjat on käytävä läpi vuosi vuodelta ja tutkimuksen kohteena olevasta talosta on kirjattava kaikki mahdollinen ylös alkuperäisessä muodossa.

Henkirahaluettelo 1796.

MMA:n Vanhan Suomen arkistossa säilytysnumerolla Ba 1 on henkirahaluettelo keisarinna Katariinan ajalta. Tämä luettelo on nimeltään Lappeen pitäjän henkirahaluettelo v. 1800, mutta itseasiassa kyseessä on Lappeen komissariaatin eli kihlakunnan henkirahaluettelo vuodelta 1796. Luettelo on venäjänkielinen ja sisältää yli 12700 miespuolista henkilöä Valkealan, Säkkijärven, Luumäen, Taipalsaaren, Savitaipaleen, Mäntyharjun, Lappeen ja Joutsenon seurakunnista.

Taipalsaareen kuuluvan Lemin kappeli-seurakunnan osalta olen kääntänyt luettelon suomeksi ja se sisältää 1063 miespuolista lemiläistä. Luettelo on miespuolisista siksi, että Vanhassa Suomessa henkiveroa eli podushniemaksua kannettiin sylivauvasta lähtien vain miespuolisista. Luettelossa on nimen lisäksi myös henkilöiden iät, joten se poikkeaa sikäli edukseen tavanomaisista henkikirjoista.

Vuonna 1796 lemiläisten miesten ikäjakautuma oli seuraava:

0-15 v. 39%

16-59 v. 58%

60- v. 37%

Edellisestä voisi olettaa, että henkikirjakaudella (ennen 1782) olisi henkirahaa maksaneita ollut noin 58% miespuolisesta väestöstä. Todellisuudessa luku on ollut pienempi, sillä käytännössä henkikirjoihin tultiin noin 20 vuotiaana ja sieltä lähdettiin jo ennen 60 vuotta.

Mielenkiintoinen lisä henkirahaluettelossa on maininnat rekrytoinneista. Vuosina 1797-1809 41 lemiläistä nuorta joutui sotaväkeen.

Vihittyjen leimaveroluettelot 1732-1757. Läänintileihin sisältyy myös muita mielenkiintoisia asiakirjasarjoja kuin henkikirjat ja maakirjat. Yksi niistä on vihittyjen luettelot edellä mainitulta ajanjaksolta, esim. vuoden 1750 vihityt (LT1555, 10039).

Varsinaiset tuomiokirjat

Lappeen tuomiokunnasta, johon myös Lemmi kuului, löytyy varsinaiset tuomiokirjat vuosilta 1744-1783, 1797-1809, välikäräjien tuomiokirjat 1744-1808, katselmuspöytäkirjat 1744-1807 ja perukirjat 1740-1809.

1700-luvulla oikeudessa selvitettiin paljon naapureiden välisiä rajariitoja, kalastusriitoja, myllymaksuriitoja ja viljelykseen liittyviä riitoja. Oikeusjutuilla saadaan lisäväriä tutkimuksiin, mutta varsinaisten tuomiokirjojen pöytäkirjoista löytyy myös sukulaisuussuhteita ilmaisevia merkintöjä.

Perukirjat

Lemiläisiä perukirjoja on säilynyt kiitettävästi. 1700-luvun perukirjoja löytyy sekä tuomiokunnan arkistosta (ES2855) että Lemmin seurakunnan arkistosta (UK879). Niissä on osittain samoja perukirjoja, mutta kumpikin sarja täydentää hyvin toisiaan.

Sen lisäksi, että perukirjoissa on lueteltu vainajan jälkeen jäänyt omaisuus hyvinkin pikkutarkasti, on niissä lueteltu sukulaisuutta ja henkilötietoja selvittäviä asioita mm seuraavasti:

1. Vainajan etunimi, patronyymi, sukunimi ja kylä.
2. Kuolin aika (yleensä maininnalla "kuoli viime vuonna")
3. Lesken nimi, patronyymi.
4. Lasten nimet (ensin pojat)
5. Alaikäisten lasten iät.
6. Naimisissa olevien tyttären puoliset
Viimeksi mainittu asia on hyvin mielenkiintoinen ja tärkeä tieto. Tämän seikan avulla pystytään täydentämään henkikirjojen "med hustru"-mainintaa mukavasti. Yleensäkin ilman näitä perukirjoja ei 1700-luvun naispuolisten sukulaislinjojen tutkiminen juurikaan olisi mahdollista.

Perukirjoitusta seurasi perinnönjako, joka kuitattiin komeilla puumerkeillä.

1800-luku

1800-luvun asiakirjoja onkin sitten jo paljon runsaammin kuin 1700-luvun asiakirjoja. Seuraavassa sukututkimuksen

kannalta tärkeimmät lähteet:

1. Pitäjänkokousten pöytäkirjat 1781 lähtien.
2. Rokotettujen luettelot 1813-1890.
3. Rippilasten luettelot 1808 lähtien.
4. Vanhoja sukutauluja 1828-1887.
5. Kuulutettujen konseptikirjat 1847-
6. Haudattujen konseptikirja 1853-1909
7. Virkatodistusten konseptikirjat
8. Vuosien 1910-1919 pääkirjat

Rokotettujen luettelot 1813-1824 ja 1833-1890

Alkuperäiset luettelot ovat MMA:ssa, arkistotunnus I He:1. Mikrofilmatut (UK880) luettelot ovat vuosilta 1813-1824 ja 1833-1860.

Lemillä isorokkorokotus aloitettiin vuonna 1813 lukkari Gabriel Laurén'n toimiessa ensimmäisenä rokottajana. Vuosina 1818-1820 hän rokotti samanlaisesti talollisen pojan ja räätälin Antti Kärmeniemen kanssa. Vuodesta 1821 Antti Kärmeniemi (isäni isänsä isänsä setä) jatkoikin yksinään lemiläisten lasten rokottamista vuoteen 1849 saakka. Sen jälkeen tehtävä siirtyi savitaipalelaiselle Johan Wilhelm Dalinille.

Vuosilta 1813-1824 on kirjattu kaikkiaan 956 rokotusta. Rokotetusta henkilöstä on mainittu etunimi ja ikä, isän sääty (talollinen, torppari, tilaton) ja etunimi, patronyymi ja sukunimi. Lisäksi on mainittu rokotuspäivämäärät ja muita rokotukseen liittyviä merkintöjä.

Rokotetun ikä on yleensä mainittu 1/2 vuoden tai 1/4 vuoden tarkkuudella. Vuosina 1816-1818 ikä merkittiin jopa kuukauden tarkkuudella. Rokotuspäivämäärästä vähentämällä rokotetun ikä saadaan helposti rokotetun syntymävuosi.

Aikaisemmin mainitusta 956 rokotetusta oli 778 syntynyt vuosina 1812-1823. Väestöluetteloista taas tiedetään, että Lemillä syntyi näinä vuosina 999 lasta. Rokotettujen lasten osuus syntyneistä on 78%. Mielestäni lukua voidaan pitää hyvänä ottaen huomioon alle rokotusikäisten (1/2-1 v.) suuri kuolleisuus tuohon aikaan.

Vuosien 1825-1832 luettelot puuttuvat kokonaan.

Vuosien 1833-1849 ja 1851-1860 luetteloissa rokotetuista kerrotaan ainoastaan etunimi, isän etunimi, patronyymi, sukunimi ja kylä.

Vuonna 1850 on poikkeuksellisesti mainittu rokotetun ikä kuukauden tarkkuudella ja rokotuspäivämäärä.

Vuosien 1861-1890 luetteloihin en ole tutustunut.

Rokotettujen luetteloista on rokotettujen isät siis helposti yksilöitävissä ja niinpä eräänlaisten perhetaulujen (isä ja lapset syntymävuosineen) kokoaaminen koko aineistosta olisi vaivan arvoinen tehtävä.

Käsittäakseni jäljennökset luetteloista lähetettiin seurakunnasta eteenpäin joko Keisarilliselle Suomen Talousseuralle tai piirilääkärille ja ne siten saattaisivat löytyä jostakin muualtakin kuin kirkon omista arkistoista.

Rippilasten luettelot 1808-1910.

Luettelot ovat MMA:ssa, arkistotunnukset I D:1-4. Mikrofilmattuna (UK878) on kaksi ensimmäistä sidettä, vuodet 1808-1847 ja 1848-1877.

Rippikoulut kestivät noin kaksi viikkoa ja niitä pidettiin kerran keväällä/alkukesällä ja kerran syksyllä.

Eri aikojen luetteloista löytyy mm seuraavia tietoja:

	1808- 1811	1812- 1822	1822- 1851	1852- 1860	1861-
kylä	X	X	X	X	X
etunimi		X	X	X	X
patronyymi		X	X	X	X
sukunimi		X	X	X	X
ikä vuosina		X	X		
arvo		X	X		
syntymäaika		X	X	X	
kirkonkirjan sivu				X	

Lisäksi luetteloissa on mainintoja mm lukutaidosta ja ripillepääsystä sekä tieto monettako kertaa nuori on rippikoulussa.

Luettelot ovat selkeitä ja niissä olevia syntymäaikatietoja pidän luotettavina. Ristiriitoja muihin tietolähteisiin on ollut hyvin vähän.

Luetteloista kannattaa siis etsiä henkilöitä, jotka ovat syntyneet 1790 tai sen jälkeen. 1807-1808 jälkeen

syntyneistä löytyy jopa tarkka syntymäaika. Nämä luettelot ikäänkuin "korvaavat" hävinneet syntyneiden luettelot.

Tutkittaessa jotakin määrättyä sukua on "perhetaulujen" tekeminen tarkoituksenmukaista, joten luettelot on käytävä läpi vuosi vuodelta.

Vuosina 1812-1823 syntyneitä rippikoulun kävijöitä oli Lemillä seuraavasti:

syntymävuosi	rippilapsia	syntyneitä	%
1812		91	54
1813	57	88	65
1814	81	102	79
1815	56	78	72
1816	66	81	81
1817	58	86	67
1818	66	86	77
1819	41	62	66
1820	60	90	67
1821	56	78	72
1822	55	84	65
1823		49	
Yhteensä	694	999	69

Vertaamalla rokotettujen pikkulasten lukumäärää (778) rippilasten lukumäärään (694) saadaan 1-14 vuotiaiden kuolleisuusluvuksi 84 henkilöä, joka vastaa noin 9% syntyneistä.

Lisäksi rippilasten lukumäärä syntyneisiin verrattuna kertoo sen, että noin 7/10 1800-luvun lemiläiselle pystytään selvittämään tarkka syntymäaika.

Vanhoja sukutauluja 1828-1887.

MMA:ssa olevat Lemmin seurakunnan arkistoon kuuluvat vanhat sukutaulut vuosilta 1828-1887 pitävät sisällään 317 sukutaulua. Sukutaulut ovat myös mikrofilmatut ja ne löytyvät filmiltä UK880.

Sukutauluissa on vähintään kaksi sukupolvea, joissakin jopa kuusi - seitsemän sukupolvea. Vanhimmat kanta-isät ovat syntyneet 1600-luvun lopulla.

Parhaimmissa tauluissa henkilöistä nimitietojen lisäksi mainittu syntymä- ja kuolinaika päivämäärän tarkkuudella. Aviovaimon kotitaloa ei ole kerrottu, mutta naimisissa olevien tyttärien vihkimisvuosi ja sulhasen nimi ja kotitalo on onneksi useimmiten kerrottu. Valitettavasti monissa tauluissa tyttölasten kohdalla on kuitenkin vain maininta, että pois naitu.

Lasten paikkakunnalta poismuutot on mainittu, usein myös muuttovuosi.

Lemmin 1800-luvun kirkkoherrat ovat nämä sukutaulut tehneet eri käyttötarkoituksia varten. Useimmiten isojaon jälkeistä tai sen yhteydessä tehtyä tilojen halkomistoimituksia varten. Piti saada selville, että tilanosat joutuivat laillisesti oikeille perillisille.

Sukutaulut poikkeavat laadullisesti paljon toisistaan ja jotkut ovat selvästi suurpiirteisiä ja siten epäluotettavia.

Virkatodistusten konseptikirjat 1841-1907.

Konseptikirjoja on kaikkiaan viisi, joita säilytetään MMA:ssa säilytysnumeroilla Db:1-Db:5. Kolme ensimmäistä on myös kuvattu ja ne löytyvät filmiltä UK880.

Pidän näitä kirjoja tärkeimpänä 1800-luvun lähteenä. Ne sisältävät useita satoja virkatodistuksia ja sukuselvityksiä. Niistä selviää tavanomaisten henkilötietojen lisäksi annettun todistuksen tarkoitus, esim. matka Viipuriin, töihin meno Saimaan kanavalle, sairaalamatka Helsinkiin, voimyyntimatka Tampereelle.

Muut kuin kirkon arkiston lähteet:

Maanmittaushallituksen arkistot

1600-luvun verollepanokarttoja ei Lemmin pitäjältä ole tehty. Isojakokin suoritettiin vasta 1840-1850-luvuilla. Niistä ei valitettavasti ole säilynyt kuin kartat ja tilaselitelmat. Asiakirjat ovat Pietarissa, joiden kuvaamiseen MMH on saanut nyt luvan Venäjän viranomaisilta. Niistä tulee löytymään lisätietoja myös sukututkijoille.

Lemiä koskevia asiakirjoja säilytetään sekä Helsingissä Maanmittaushallituksen arkistossa että Kouvolan KTT:ssä (Kartasto- ja tietopalvelutoimisto).

Lappeen tuomiokunnan arkistot

Lappeen tuomiokunnan ilmoitusasioiden pöytäkirjat ja tuomiokirjat sisältävät paljon virkatodistuksia. Helsinkiläinen **Jukka Mikkola** on tehnyt ison työn kasatessaan luettelon näistä virkatodistuksista. Hän on käynyt läpi kaikki ilmoitusasioiden pöytäkirjat vuosilta 1828-1919 sekä tuomiokirjat vuosilta 1864-1919. Luettelo sisältää 1389 sukuselvitystä tai papintodistusta, jotka koskevat 131 lemiläistä sukua! Luettelo tulee ilmestymään Suomen sukututkimusseuran julkaisuna.

Varsinkin vuosina 1908-1917 tehdyt virkatodistukset ovat tässä luettelossa tärkeitä, koska sen ajan virkatodistuksia ei löydy edes konseptikirjoista.

Henkikirjat 1818-

Vuodesta 1818 lähtien alettiin jälleen pitää henkikirjoja. Puoliso ei vieläkaan saanut nimeään kirjoihin, iän kylläkin. Henkikirjat ovat melko luotettavia ensimmäisen 30 vuoden ajalta.

Lisäksi kannattaa käydä läpi ainakin seuraavat lähteet ja arkistot ym.

1. Suomen Passiviraston passit, VA
2. Turun siirtolaisinstituutti
3. Sanomalehdet
4. Piirilääkärit, sairaalat
5. Suomalaisen kirjallisuuden seuran kansanrunousarkisto

Mitä pitäisi tehdä?

1. Luetteloida 1700-luvun henkirahaa maksaneet kylittäin ja taloittain, samalla isäntäluettelot
2. Isäntäluettelot 1800-luvulta.
3. Tallentaa perukirjoissa olevat henkilöt sukuohjelmalla.
4. Julkaista puumerkeistä julkaisu.
5. Tallentaa rokotettujen luettelot, erilaiset listaukset.
7. Tallentaa kuulutetut 1847-1879, haudatut 1853-1909 ja sisään muuttaneet 1832-1860 Karjala tietokantasäätöön ohjelmalla.
8. Tallentaa vanhat sukutaulut 1828-1887 sukuohjelmalla.
9. Käydä läpi naapuriseurakuntien historiakirjat ja muuttaneet.
10. Tulevaisuudessa tallentaa rippikirja 1910-1919 ja lastenkirja 1910-1919, hakemistot.
 - taitaa olla mahdollista aikasintaan 50 vuoden kuluttua.
11. Rekonstruoida tuhoutuneita pääkirjoja ja historiakirjoja.
12. Lopputuloksena julkaista kaiken kattava 1700-luvulla ja 1800-luvulla eläneiden lemiläisten sukukirja.

Mitä on tehty?

Jotakin on jo Lemin sukututkimuksen hyväksi tehtykin. Mahdollisten yksittäisten tutkimusten lisäksi on tehty ja julkaistu ainakin seuraavat sukututkimukset:

Kari Ahonen	Lemin Ahoset
Jorma Kartano 1982	Talka-suku
Jukka Mikkola 1992	Mikkola Talonpoikaissuku Lemiltä
Esa Kuukka 1991	Lemin Huttuset 1900-luvun alkuun

Edellisten lisäksi on tehty ainakin seuraavaa:

1. Jukka Mikkolan laatima virkatodistusluettelo Lappeen tuomiokunnan arkistosta.
2. Olen tallentanut haudattujen konseptikirjaa vuosilta 1853-1863, tallennustyö jatkuu edelleen, tosin tuskallisen hitaasti.
3. Olen tallentanut sukuohjelmalla vanhoista sukutauluista 1828-1887 yli puolet (168/317). Aineistoa on kertynyt noin 4000 1700-luvun ja 1800-luvun lemiläistä.
4. Käännökseni "Henkirahaluettelo 1796 Lemin kappeliseurakunnan osalta".
5. Ragnar Eklund: "Hautakirjoituksia Lemin vanhalla hautausmaalla 1935" (Suomen Sukututkimusseuran vuosikirja 22 (1938), s. 208-217).